

ПОДАТКОВІ РИЗИКИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

С.В. Боденчук

*Придунайська філія МАУП
м.Ізмаїл, Україна*

В тезах досліджено види податкових ризиків, особливості їх проявів в підприємницькій діяльності та можливі втрати при їх виникненні

Ключові слова: підприємницька діяльність, податки, ставки, податкові ризики, оптимізація

Постановка проблеми. Досвід українських підприємств показує, що при виборі моделі економічної поведінки, пов'язаної зі сплатою податків, керівників підприємств цікавлять в першу чергу ефективність і ризики. Всі інші фактори набагато менш істотні і практично не враховуються. Або вони враховуються в тому випадку, коли вищезазначені фактори практично врівноважують один одного і приймати рішення доводиться на підставі менш значущих умов

Огляд останніх досліджень і публікацій. Значну увагу даному напрямку наукових досліджень приділено у роботах таких авторів, як Бідюк О.О., Дробязко С.І., Соколовська-Гонтаренко І.Є., Шара Є.Ю., Бандурка О.М., Понікаров В.Д., Попова С.М. та інші. Разом з тим, слід відмітити, що ряд проблем потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Активні дії платника податків щодо зменшення податкових платежів, що призводять до тих чи інших ризиків та можуть призвести до негативних наслідків. Податковий ризик - це можливість для платника податків понести фінансові та інші втрати, пов'язані з процесом сплати та оптимізації податків, виражена в грошовому еквіваленті. З точки зору практики, можна виділити декілька видів податкових ризиків, які суттєво відрізняються своєю специфікою (табл.1).

Таблиця 1

Втрати від податкових ризиків

Вид ризику	Підприємницькі втрати
1	2
Ризик податкового контролю (втрати пов'язані з використанням санкцій, передбачених Законодавством)	— сплата недоїмки, — сплата штрафу за порушення, що привели до виникнення недоплати — сплата пені за несвоєчасну сплату
Ризик посилення податкового тягара (притаманні економічним проектам тривалого характеру)	Пов'язані з майбутніми можливими змінами в податковому законодавстві: — появою нових податків — збільшенням податкових ставок — відміною податкових пільг
Ризик кримінального переслідування	Можливість порушення кримінальної справи за порушення в сфері оподаткування Передбачено статтею 212 КК України

Ризик податкового контролю посилюється тим, що частіше за все недоїмка може стосуватися декількох податків, що мають подібну базу. Наприклад, заниження виручки від реалізації приведе до недоплати ПДВ, а також до недоплати податку на прибуток. В цих випадках фінансові втрати платника податку значно збільшуються. Крім того ці втрати мають непередбачуваний характер і негативно впливають на ліквідність підприємства та зменшує рівень оборотних коштів підприємства

Якщо у платника податків облік (як фінансовий, так і податковий) ведеться ретельно, то його ризики податкового контролю досить невеликі і швидше зводяться до можливості появи і виявлення податковими органами випадкових помилок податкового обліку. У платника податків, який робить активні дії по мінімізації податків, ці ризики істотно зростають.

Другим видом ризику є ризик посилення податкового тягаря. Цей вид ризику є характерним для знов створених підприємств, для нерухомості та обладнання, довгострокових кредитів. Тобто це так званий «інвестиційний ризик». У момент контролю використання інвестиційних ресурсів можуть змінитися зовнішні умови, на які компанія вплинути не може. При цьому до податкових ризиків відносяться поява нових податків, збільшення ставок податків, а також зменшення, або відміна податкових пільг, на які розраховувало підприємство на початку інвестиційного процесу, що приведе до посилення податкового тягаря.

Завдання обліку такого виду ризиків можуть бути сформульовані як пошук оптимальних управлінських рішень з оперативного перерозподілу інвестиційних ресурсів з використанням вартісного критерію.

Для керівників найбільших організацій (підприємств) нашої країни при проведенні серйозної податкової перевірки, формальна ймовірність здійснення ризику потрапляння під порушення кримінальної справи наближається до 100%. Для керівників великих організацій (підприємств) така ймовірність досить велика, і свідомо перевищує 50%. Для малих підприємств такий показник, напевно, є обґрунтованим; для великих такий критерій є вкрай заниженими

Бухгалтерія великих підприємств в кілька десятків осіб і бухгалтери численних філій не можуть працювати абсолютно безпомилково з такою складною системою обліку та оподаткування.

Звичайно, порушення кримінальної справи за ст. 212 КК України ще аж ніяк не означає доведення цієї справи до суду, і тим більше засудження до кримінального покарання керівнику організації-платника податків. Однак порушення кримінальної податкової справи стосовно керівника великої компанії є реальною серйозною проблемою, яка несе в собі не цілком прораховувані відразу ризики, строки вирішення проблем і витрати.

Великі підприємства в силу своїх масштабів дуже часто реалізують значні проекти: позики, інвестиції, корпоративні угоди, просування нових продуктів. Для будь-якого такого проекту кримінальна справа буде тільки заважати. Іноземні партнери українських компаній вкрай болісно реагують на інформацію про кримінальне переслідування керівників. Таким чином, навіть при позитивному вирішенні справи для платника податків - при закритті кримінальної справи внаслідок відсутності факту правопорушення чи провини, негативні наслідки можуть бути значні

Висновки та перспективи подальших досліджень. Об'єктивність ризику фінансово-економічній, зокрема податковій сфері, ґрунтується на тому, що він існує в силу об'єктивних, притаманних економіці, категорій конфліктності, невизначеності, розпливчастості, відсутності вичерпної інформації на момент оцінювання та прийняття управлінських рішень. Суб'єктивність ризику зумовлюється тим, що в економіці (бізнесі) та податкових відносинах задіяні реальні люди (державні службовці, управлінські команди, бізнесмени інвестори тощо) зі своїм досвідом, психологією, інтересами, смаками, схильністю чи несхильністю до ризику, своєю поведінкою.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 р. № 8073-X.
3. Дробязко С.І., Козир Т.М., Холод С.Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навч.посіб. / за аг.ред. П.Й.Атамаса – к.: Центр учбової літератури, 2012. – 416с
4. Податкове адміністрування: нове про перевірки та відповідальність за Податковим Кодексом: Практичне керівництво Баланс Бібліотека бухгалтера; № 9 (2011р)
5. Шара С.Ю., Бідюк О.О., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 424с